

A MINIMÁLBÉRES ÁLLÁSOK MIATT ÉRMIHÁLYFALVA NEMCSAK FIATALSÁGÁT, HANEM KÖZÉPKORÚ LAKOSSÁGÁT IS ELVESZÍTHETI

Egy érmelléki kisváros virágzása és veszendősége

Az Ér patak mentén, a nyírábrányi román–magyar határátkelőtől mindössze öt kilométerre fekszik egy kisváros, amelyből adottságait tekintve egy jó gazdakéz sokat kihozhatott volna. Érmihályfalván, az Érmellék fővárosában, az egykor virágzó gazdasági élet ma már emlék.

→ **SÜTŐ ÉVA**

Az érmelléki városkában manapság idős és minimálbéren tengődő közepkorúak próbálják túlvészelní Románia nyomorúságos korszakát. A partiumi kisváros minden utcájában legalább nyolc-tíz ház vár lakóra. Egy-egy régi hajlék évtizedekig rogyadozik, miközben a városközpontban a település gazdái igyekeznek megőrizni a kulcsint. Feltűnik egy-egy virágsziget, néhol még térkő is kerül a főtér bizonyos szakaszára. Csatornahálózat a város alig egyharmadában létezik. Az itthon maradottnak azonban még így is kedves, mert mindezek ellenére a városnak van egy különleges varázsa.

A monarchiától a kommunista földreformig

Egy települést madártávlatból a templomtornyok határoznak meg, Mihályfalván pedig régóta magasodnak az ég felé. Egykoron az érmelléki kisváros hazafelé igyekvőinek más támpontjai is akadtak. A Glück Benő által alapított Gizella-malom kéménye legalább olyan messzire ellátszott, mint a helység egyik legmagasabb pontjára épült református vagy a lentebbi katolikus templom tornya. Akik vasúton közelítettek a település felé, először ezek az objektumok tűntek fel a láthatáron. A Kolling-malom kéménye azonban néhány éve eltűnt a láthatárról, jelenlegi gazdája döntött így sorsáról. Az országot felől érkezőknek az érkörtvélyesi úton, a Szabó Antal alapította téglagyár hatalmas kürtője mutatta az irányt. A városka egy évszázadon keresztül az égtájak minden irányából hazahívta elszármazottait, mert ezek a létesítmények akkoriban szebb jövőképpel kecsegtették a munkáskezeket.

A monarchia idején a Debrecen–Szatmár (1871) és a Debrecen–Nagyvárad (1887) vasútvonal kiépítése után a település fontos vasúti csomóponttá vált, ami lehetővé tette az első gazdasági vállalkozások megalakulá-

Érmihályfalva egykori fénye napjainkra teljesen elhalványult

sát, mint például 1885-ben Bach Mór pótkávé- és csokoládégyárát. A fellendült gazdasági élet pénzügyintézetek létrehozását vonta maga után: 1883-ban a Takarékpénztár, míg 1898-ban az Ipari és Kereskedelmi Bank is megalakult. Megnövekedett a vállalkozók és kisiparosok száma. A múlt század elején megnyílt a Kaszinó és az Iparosok Háza. 1930-ban városi rangot kapott, aminek eredményeképpen megkezdtek az utcák kövezését és közutak fűrészt. A kalapgyár, a paprikafeldolgozó, a kefégyár, a dohánybevéltő sok dolgos kezét foglalkoztatott, a két malom és a téglagyár is biztos megélhetést jelentett.

Egy letűnt világ ipara

A második világháború után Mihályfalvát is más irányba terelte a kommunizmus. Az 1945-ös földreform megváltoztatta a tulajdonviszonyokat. Kisajátították a nagy családi birtokokat, 1952–1962 között pedig mintegy másfél ezren léptek be „önként” a bolsevik mintára megalakított termelőszövetkezetbe. 1949-ben létrehozták az Állami Mezőgazdasági Vállalatot, amely 1960-ra 5,4 ezer hektár földterülettel rendelkezett. 1967-ben egyesítették a székhelyhíddal, így majdnem 10 ezer hektáron gazdálkodtak 700 embernek biztosítva megélhetést. Ez a vállalat szállította a nyersanyagot az Arovit konzervgyárnak is, amelyet 1942-ben alapított Hanyi Zsolt és 1945-ben államosították. A gyár zöldség- és gyümölcsfeldolgozással foglalkozott 14 farmot üzemeltetve. Az Arovitnak is 700 alkalmazottja volt, a farmokon pedig legalább ezer szezonmunkás dolgozott.

(Ma csupán kis részlege működik kevés emberrel).

1965 után létrejött a Fogyasztási Szövetkezet, amely a megye legnagyobb ilyen jellegű egysége volt: itt 800 ember kereste a kenyerét varrodában, öntödében, présrészen és a különböző szolgáltatási, kereskedelmi egységekben. A városban a margittai bútorgyárnak is működött kirendeltsége. A kosárkötő az Ér árterületein termő fűzfavesszőt dolgozta fel. Ez az igen gazdag ipari és szolgáltatási háttér 1989 után gyakorlatilag füstbe ment, a munkahelyek 80 százaléka pár év alatt megszűnt.

Minimálbéres újkapitalisták

Érdemes rápillantani a rendszerváltás utáni nagy változásokra, amelyek során számtalan kereskedelmi és vendéglátóipari egység alakult, de a többség nemsokára le is húzta a rolót. Az új gyártulajdonosok sem vitték többre, a kisgazdák tehetlenségét kiaknázó új földbirtokosok szintén nem tömeges munkahelyteremtő vállalkozásokat hoztak létre. Jött azonban három külföldi beruházó – két cipőgyár és egy orvosi műszereket gyártó cég –, akik kizárólag minimálbéren dolgoztatják az embereket, ma már több száz állásuk betöltetlen.

Érdekes módon a 2000-es években csak érettségi bizonyítvánnyal alkalmaztak munkásokat. Ma már megtenné nekik az elemi osztályos munkaerő is, de az sem adja éhbérért munkaerőjét. Még a környező falvakból sem, pedig ingyenes szállítást is biztosítanak a cégek. A helyi és a környékbeli fiatalok már nem akarnak minimálbérért dolgozni, ezért külföldön keresik a boldogulásukat. A 85 százalékban magyarlakta

Érmihályfalva RMDSZ-szervezetének sikerült „kitermelnie” hét ellenzéki önkormányzati képviselőt a 17-ből: négy néppártost, két szociáldemokratát és egy nemzeti liberálist. Ez mindenképpen azt mutatja, hogy a rendszerváltás óta tartó RMDSZ-vezetésű helyi önkormányzat sokat nem tudott tenni a városért és a helyi lakosság helyben tartásáért. Amint négyévente egyre jobban fogynak az RMDSZ-es önkormányzati képviselők, párhuzamosan nő a feszültség és a megosztottság a városban. Nyakó József polgármester városvezetési stílusáról talán érdemes annyit elmondani, hogy Érmihályfalván egyetlen európai uniós projekt sem vár megvalósításra...

Csak a kő marad...

„A kő marad” évének nevezett 2015-ös esztendőt a helyi önkormányzat Deák Árpád nagyváradi szobrászművész alkotásával tette

nevezetessé. A szobor a külföldre távozottak szülőföldjükre történő visszahívását sugallja. A műalkotás a kisváros központjából a nyírábrányi határátkelő felé néz. A hazavárá édesanya melegséget árasztó remekbe szabott szobrának mondanivalója felavatásakor provokatívnak hatott, de mondanivalója ma is változatlan: bajok vannak a prioritásokkal az erdélyi magyar nemzetpolitikában. Vagyis évtizedekig passzívan szemléltük, amint a magyar fiatalok elhagyják Mihályfalvát, az Érmelléket, a Partiumot és egész Erdélyt. A szépen hangzó megoldáskeresések azonban már nem hoznak enyhülést a kialakult helyzetre, ez a vonat már elment. De szólhatna a fáma a választási kampányok sokéves felelőtlen ígéreteiről, a hazugságnak bizonyult munkahelyteremtésekről, a családalapításhoz szükséges nem létező kedvezményekről, sőt egyéb nyomorúságról is, amelyek a szülőföld elhagyására késztet-

→ **Jött három külföldi beruházó – két cipőgyár és egy orvosi műszereket gyártó cég –, akik kizárólag minimálbéren dolgoztatják az embereket, ma már több száz állásuk betöltetlen.**

ték a fiatalok zömét. Baj van: soha nem konkrét elképzelésekről szólnak a politikusi ígérek, minimálbéres állásokkal pedig már nem lehet helyben tartani egy-egy város vagy vidék lakosságát.

Ennek ellenére a gyerekeit, hozzátartozóit hazavárá szobor Érmihályfalva díszé. Talán egyszer mégis megvalósul a képzeletbeli édesanya álma.

FOTÓ: SÜTŐ ÉVA

A hazavárá édesanya szobra
Deák Árpád nagyváradi szobrászművész alkotása

Erdélyi Napló

Megjelenik minden csütörtökön.
Kiadó: Príma Press Kft.
535600 Székelyudvarhely,
Bethlen Gábor u. 55.
tel.: 0266-218361
ISSN: 1223-1223

Felelősszerkesztő: Makkay József

Ügyvezető: Zilahi Imre

Lapszerkesztők: Nánó Csaba, Somogyi Botond

Főmunkatársak: Borbély Zsolt Attila,
Pap Melinda, Sütő Éva

Hetilapunk a Krónika és a Székelyhon
napilapok csütörtöki lapszámában jelenik meg.

- Az (X)-szignóval ellátott szövegek fizetett reklámok, közlemények.
- A megjelent írások nem feltétlenül a szerkesztőség véleményét tükrözik!
- Szerkesztőségünk fenntartja a jogot, hogy a beérkezett levelek és másféle írások közléséről döntsön.
- Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza!

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

400027 Kolozsvár, Regele Ferdinand
(volt Wesselényi) utca 37. szám, 14. lakrész
tel.: 0264-705205, 0264-705215
e-mail cím: office@erdelyinaplo.ro

Honlap: www.erdelyinaplo.ro
Hirdetésfelvétel és terjesztés a fenti címen
hétköznapi 8–16 óra között.